

Hans-Olav Enger

*/æpɾedə/ I GUDBRANDSDALEN – GRAMMATIKALISERING OG
HOMONYMIUNNGÅELSE?¹*

Sammendrag

Artikkelen presenterer ei ny forklaring på suffikset /də/, som vi finner ved en klasse nøytrer i Nord-Gudbrandsdalen. Tidligere forskning har ment at homonymiunngåelse var relevant, men det er neppe tilfellet. Snarere må oppkomsten av suffikset forklares ved reanalyse i kombinasjon med analogi. Dette ser ut til å være et tilfelle av det Haspelmath (1995) har kalt 'secretion', avsondring eller utskillelse. Eksempelen har generell teoretisk interesse, både fordi det indikerer at analogi kan virke fra mindretallet på flertallet, og fordi det viser at analogi ett sted i språkssystemet kan medføre komplikasjoner andre steder.

I Innledning

Denne artikkelen handler om det diakrone opphavet til et suffiks i Nord-Gudbrandsdalen, nemlig nøytrumssuffikset /də/, som vi finner i eksempler som /æpɾedə/ 'eplet', /hʉgudə/ 'hodet'. Dette suffikset er etter tidligere analyser enten oppstått ved grammatikalisering (Fliflet 1947) eller ved grammatisk betinging av lydendring i kombinasjon med analogi (Ekre 1960, Langleite 1974). Det første synet har hatt mindre gjennomslag enn det andre. I denne artikkelen vil jeg foreslå ei annen forklaring på oppkomsten av dette suffikset. Kort fortalt går denne forklaringa ut på at suffikset er oppstått gjennom reanalyse kombinert med analogi, og at oppkomsten av suffikset eksemplifiserer det Haspelmath (1995) kaller 'secretion', altså avsondring eller utskillelse. Slik sett ligger hovedvekta på et detaljproblem, men jeg skal også hevde noen mer generelle synsmåter:

- analogi kan ta utgangspunkt i mindre grupper og endre større deretter

¹ Takk til Jan Terje Faarlund, Livio Gaeta, Dag Gundersen, Terje Larsen, Magne Rogne, Trygve Skomedal og Arne Torp; til publikum ved UiO (mai 2003), "Grammatical Theory and Linguistic Change" i Rosendal (mai 2005) og "New Reflections on Grammaticalisation 3" i Santiago del Compostela (juli 2005). Takk også til Senter for grunnforskning ved Vitenskapsakademiet i Oslo for pengestøtte som gjorde at jeg kunne delta ved seminaret i Hardanger. Takk også til konsulenten for *Folkmålsstudier* for nyttige kommentarer.

- homonymiunngåelse og 'funksjonelt behov' spiller neppe noen vesentlig rolle i grammatikalisering (eller om de gjør det, er det på en annen måte enn det som ofte blir hevdet)
- analogi ett sted i systemet kan føre til komplikasjoner andre steder i systemet – analogi er altså i en viss forstand lokal

Artikkelen er disponert som følger: Avsnitt 2 gir et oversyn over empirien og problemet. I avsnitt 3 blir to eldre hypoteser diskutert og kritisert. Avsnitt 4 presenterer ei forklaring, som trekker inn Haspelmaths (1995) begrep "secretion", som jeg skal oversette med utsondring. Avsnitt 5 er viet teoretiske konsekvenser av den nye forklaringa, mens avsnitt 6 gir et sammendrag.

2 Problemet

I Nord-Gudbrandsdalen har nøytrer som ender på *e* (eller *a* eller *u*) i ubestemt entall, tradisjonelt fått suffikset /dø/ i bestemt entall. For eksempel

/æpɾe/ /æpɾedø/ (bokmål: *eple* – *eplet*)

/høgu/ /høgudø/ (bokmål: *hode* – *hodet*)

Slike former er nok mindre vanlige i dag, men de er iallfall vel belagt i den dialektologiske litteraturen (Fliflet 1947, Ekre 1960, Langleite 1974), der de knyttes til Lesja, Vågå, Skjåk og Dovre. Suffikset /dø/ formelig skriker etter ei forklaring. Vi kjenner ikke til noe tilsvarende i andre norske dialekter, og det er vanskelig å se at det skal kunne forklares ved regelmessig fonologisk utvikling. Det vanlige i norsk er jo at det ikke er noe suffiks i bestemt entall av substantiv som *eple*. I tabell 1 er dette vist med eksempler fra Sunnmøre og Toten ved sida av Nord-Gudbrandsdalen. Framstillinga bygger på Langleite (1974), Hoff (1978) og Faarlund (2000).²

² Dativ er utelatt i tabellen. Liksom andre som har forsøkt å forklare innovasjonen i Gudbrandsdalen, antar jeg altså at dativen ikke har spilt noen sentral rolle ved oppkomsten.

Tabell 1: Nøytrer i dialektene i Nord-Gudbrandsdalen, Sunnmøre og Toten. Suffikset som særlig interesserer oss, står i feite typer.³

	Ub. Ent.	B. Ent.	Ub. Flt.	B. Flt.
Nord-Gudbrandsdalen	æpɾe	æpɾedø	æpɾe	æpɾede
Sunnmøre	eple	eple	eple	epla
Toten	æpɾe	æpɾe	æpɾer	æpɾa
Nord-Gudbrandsdalen	høgu	høgudø	høgu	høgude
Toten	høgu	høgue	høgur	høgua
Nord-Gudbrandsdalen	ju:ɾe	ju:ɾedø	ju:ɾe	ju:ɾede
Sunnmøre	ju:re	ju:re	ju:re	ju:ra
Toten	ju:ɾe	ju:ɾe	ju:ɾer	ju:ɾa

Suffikset /dø/ er likevel ikke i bruk ved nøytrer som ender på konsonant i ubestemt entall. Slik er det i Nord-Gudbrandsdalen som i andre norske dialekter. Jmfør tabell 2.

Tabell 2: Nøytrer som ender på konsonant i ubestemt entall

	Ubestemt ent.	Bestemt ent.	Ub. Flt.	B. flt.
Gudbrandsdalen	hu:s	hu:sø	hu:s	hu:se
Sunnmøre	hu:s	hu:se	hu:s	hu:sa
Toten	hu:s	hu:se	hu:s	hu:sa
Gudbrandsdalen	li:v	li:vø	li:v	li:ve
Sunnmøre	li:v	li:ve	li:v	li:va
Toten	li:v	li:ve	li:v	li:va

Problemet er altså hvordan vi skal gjøre greie for suffikset /dø/ slik vi finner det i tab. 1. Spørsmålet blir ikke mindre betimelig av at Nord-Gudbrandsdalen jamt over er et mer "konservativt" dialektområde enn mange andre.

³ I sunnmørsdialekten har ordet for 'hode' utviklet seg slik at det ikke er noen brukelig illustrasjon for mitt formål, og derfor er det utelatt i tabell 1.

3 To tidligere forklaringer

I dette avsnittet skal vi se nærmere på to tidligere forklaringer. Begge har gode sider, men det ligger i sakens natur at en seinere forsker gjerne framhever de dårligere sidene.

3.1. Fliflet (1947): grammatikalisering

Ei mulig forklaring er at suffikset /dø/ kommer av det likelydende pronomenet /dø/:

Forklaringen på dette fenomenet tror jeg kan være den, at vi har å gjøre med et sekundært tillegg av et pronomen med dental fremlyd: at i entall målførenes efterfølgere av gno. *þat* og *þvi* [...] er blitt føid til de omtalte substantivers efter reduksjonene endelsesløse entallsform [...] Prinsipielt sett skulde altså det som er foregått, ha vært en parallell i det mindre til det som skjedde i nordisk, dengang da den bestemte substantivbøiningen opstod gjennom tilføielse av former av demonstrativet *hin*. Og årsaken skulde ha vært trangen til tydeliggjøring av den bestemte form, efter at de gamle endelser var redusert

Fliflet (1947: 103)

Fliflet peker altså sjøl på en parallell i hvordan bestemthetssuffiksene oppstod i skandinavisk. Den utviklinga er nærmest et standardeksempel på grammatikalisering (Hopper & Traugott 2003: 8, Dahl 2004a). Litt anakronistisk kan vi altså si at Fliflet lanserer ei forklaring som bygger på grammatikalisering. Det som gjør dette anakronistiske perspektivet teoretisk interessant, er at Fliflets hypotese forutsetter at det nye suffikset grammatikaliseres bare der det "trengs". Som tabell 2 viser, får ikke nøytrer som ender på konsonant i ubestemt entall, suffikset /dø/ i bestemt entall. Med andre ord fins ikke */hø:sedø/. En kunne tenke seg at årsaken var at /hø:sø/ allerede har en tydelig eksponent for trekket bestemt, så det trengs ikke ytterligere merking. I seinere års grammatikaliseringsteori har det vært en viss interesse for "behovsdrevet grammatikalisering" (og vi vender kort tilbake til det nedafor).

Fliflets hypotese har imidlertid ikke slått an, og det kan være gode grunner til det. Det toordsstadiet hypotesen hans impliserer – /æpɾe/ + /dø/ – er ikke belagt. Det som gjør hypotesen hans teoretisk fascinerende, gjør den også litt usannsynlig: Generelt er det vanskelig å finne klare eksempler på at grammatikalisering skulle være drevet av denne typen "behov" (jf. Dahl 2004b); Lehmann (1985: 316) sier nokså tørt at den effekten grammatikalisering har på et system, er 'well nigh zero'.

Grammatikalisering er faktisk ofte preget av at redundans innføres (jf. Dahl 2004b). I noen vestlandsdialekter er det som kjent slik at bestemthets-

suffikset er grammatikalisert også etter egennavn (jf. f.eks. Nesse 2002: kap. 17). I Sunnhordland finner vi for eksempel *Per-en*, *Eldbjørg-å*. En vanlig oppfatning er at egennavn er inherent bestemte. Det å grammatikalisere bestemthetssuffikset ved egennavn er dermed noe av det mest redundante en kan tenke seg. Alternativt kan det rett nok hevdes at det gir god mening å legge bestemthetssuffikset til et substantiv som allerede er bestemt, men endringa er uansett redundant.⁴ Tanken om at /dø/ ikke blir lagt til /hø:se/, fordi dette ville medføre redundans, er dermed ikke egentlig overbevisende.

Jeg mener på ingen måte å hevde at funksjonelle forhold ikke kan spille en rolle i grammatikalisering, men jeg har vondt for å tru at de skulle virke så direkte som Fliflet synes å tru. Også Kuteva (2001: 44, 73) mener det ikke fins solide data som støtter oppunder ideen om teleologisk utvikling av grammatisk struktur og at det er unødvendig å trekke inn "funksjonelt behov".⁵

Kort sagt virker ikke Fliflets hypotese så lovende. En annen ulempe ved hypotesen er det formålet han mener å se for endringa, nemlig å unngå formlikhet mellom ubestemt og bestemt entall. Denne premissen har likevel Fliflet felles med den hypotesen vi skal se på i avsnitt 3.2, og ettersom den hypotesen har hatt stort gjennomslag, går vi nærmere inn på den først.

3.2. Ekre 1960 & Langleite 1974

Langleite (1974: 88) presenterer følgende forklaring:

I bunden form av inkjekjønnsord som endar på a eller e i ubunden form eintal (auga, eple) har Lom, Skjåk, Lesja og Dovre ei særskild form: *augade*, *jotede*, *jaertade*, *æplede* (auga, jordet, hjarte, eplet) ... Det er mest truleg at den d-en vi her finn innskoten, er påhalden frå mellomnorsk tid (former som mellomnorsk rimeleg kan ha hatt: *huseð*, *stykkið*). Ein kan ha halde på han fordi ein har hatt behov for å markere bunden form særleg i desse inkjekjønnsorda, fordi bunden og ubunden form eintal elles ville falle saman.

Hypotesen stammer trulig fra Ekre (1960: 50):

Store luter av mellomnorsk har visseleg hatt former som **huseð*, og skriftforma *huse* kan nok dekkje over veik *ð*. – Tostava ord, *stykkið*, skulle både fonetisk (med aks. 2) og *funksjonelt* ha større grunn til å halde på konsonanten, for i det heile å syne noko bøyingsmerke. [...] Vi vil [...] tru at vi har for oss ein påhalden *-d* (< *-t*) frå artikkelen i nom.-akk. sg., og at denne konsonanten har vorte vidare styrkt ved ein analogisk endingsvokal frå 'sterk' nøytrumsbøyning. – Denne bøyninga er her

⁴ Se Bakken (1998) for diskusjon av egennavn og bestemthet.

⁵ Dialekter lenger sør i Gudbrandsdalen oppviser også former som /æpɾeø/ (Langleite 1974: 88). Det tyder på at /d/ og /e/ her ikke skyldes samme historiske endring, noe som er et problem for Fliflet, men ikke for den hypotesen som skal legges fram i avsnitt 4.

gjennomført i ei heil ordgruppe; men *prinsippet* blir ikkje meir unikt enn i former frå andre målføre, t.d. *kne* – *knette*, *mo(n)* – *monen*, *å* – *åna* (med variantar) o.fl. [Footnote utelatt. Merk at Ekres lydskrift ikke er skikkelig gjengitt her.]

Langleite og Fliflet sier altså noenlunde det samme, og deres hypotese har hatt større gjennomslagskraft enn Fliflets, men igjen er det visse alvorlige innvendinger en kan reise. Langleite er mer eksplisitt enn Ekre i å betone at talerne vil unngå formlighet mellom ubestemt og bestemt entall, en idé som altså er felles med Fliflet (jf. 3.1 ovafor). Problemet er selvfølgelig at denne angivelig uønskede formlikheta fins i praktisk talt all norsk utenom Nord-Gudbrandsdalen. Nettopp på grunn av tapet av reflekser av gammalnorsk utlydende *t* (seinere *ð*) er ubestemt og bestemt entall av nøytrer som *eple* formlike i nesten alle norske dialekter. En må spørre seg hvorfor denne formlikheta skulle unngås akkurat i Nord-Gudbrandsdalen. Mer generelt mener vi vel også å vite at “sound changes often obliterate features whose meaning is highly important.[...] Homonymy and *syncretism*, the merging of inflectional categories, are normal results of sound-change” (Bloomfield 1933: 388).

En kan spørre om det fins gode og overbevisende paralleller til ideen om at *ð* blir bevart for å unngå sammenfall, om det altså fins overbevisende eksempler på grammatisk betinging av lydlov. Rett nok kjenner vi eksempler på former som ikke er “lydrette” på grunn av homonymiunngåelse. Standardeksempelet ser ut til å være sørfranske dialekter som har et annet ord for ‘hane’ enn vi skulle vente (Bloomfield 1933: 396–398). Etter “lydlovene” ville nemlig ordet for ‘hane’ blitt homonymt med ordet for ‘katte’, og som Hock (1991: 298) sier: “One can well imagine the ambiguities that this merger must have brought about, especially in a farming context where it makes a considerable difference whether it is the cat or the rooster that has entered the hen house”.

Det sørfranske eksempelet er likevel annerledes enn det som ser ut til å være Ekre/Langleite-hypotesen. Bloomfield og Hock godtar at det har vært en periode med homonymi i de sørfranske dialektene; de foreslår ikke at homonymien ble forhindret på forhånd, slik Langleite antar.

Emnet “grammatisk betinging av lydendringer” kan fortjene en grundigere debatt (jf. Hock 2003: 451 med referanser), men i denne artikkelen skal vi rett og slett følge det ortodokse junggrammatiske synet og altså stille oss skeptiske. Heuristisk sett har det vært det mest produktive, og tanken om homonymiunngåelse (*Homonymieflucht*) har vært brukt for mer enn den er verdt i norsk språkhistorisk skriving (jmfør Jahr (1998: 125–126) og Nesse (2002: 203) i andre sammenhenger).⁶ Weinreich, Labov & Herzog

⁶ Lass (1997) mener ideen har fått for mye gjennomslag i det hele.

(1968: 135) sier “there are motivating forces in linguistic change which can ride roughshod over any tendency to preserve cognitive distinctions”, og psykolingvistikken gir tilsynelatende liten støtte til tanken om at homonymi generelt blir oppfattet som særlig problematisk (Clark 1993). Også i studiet av synkron morfologi er det blitt satt spørsmålstegn ved forklaringsverdien til homonymiunngåelse (Plag 1999). Og i det konkrete tilfellet i Nord-Gudbrandsdalen er jo faktisk formsamsvaret mellom bestemt og ubestemt ikke engang homonymi, om en med det forstår tilfeldig formsamsvar uten betydningsslektskap.

Om homonymiunngåelse er belagt, er det likevel ikke vanlig. Synonymiunngåelse ser ut til å være et mye mer sentralt fenomen, og til og med synonymiunngåelse kan det se ut til at grammatikalisering kan “overkjøre”, ettersom grammatikalisering ofte fører til (nesten-) synonymi. Da virker ikke ideen om grammatikalisering utløst av homonymiunngåelse så veldig tiltalende.

Etter mitt syn hviler også Ekres filologiske argumentasjon på usikker grunn. Det virker avgjort rimelig at *ð* ble bevart i lang tid i Gudbrandsdalen, men det virker ikke like rimelig at ei skrevet form *huse* skulle “dekkje” en *ð*. Visst fins det omvendte skrivemåter i mellommorsk, men det er ingen uavhengig motivasjon for antagelsen i akkurat dette tilfellet. Gammalnorsk hadde jo en utlydende konsonant her (*husit*, *husið*), og det virker rimeligere å se skrevne former som *huse* som tegn på at det ikke er noen utlydende konsonant i talen lenger – og iallfall ikke som evidens på den konsonanten som ikke er skrevet. I avsnitt 4 nedafor skal jeg prøve å argumentere for at den filologiske evidensen Ekre påkaller, stemmer bedre med en tredje hypotese.⁷

Vi vender nå tilbake til mer strukturell argumentasjon. I det paradigmet som er knyttet til Sunnmøre i tabell 1 over, er tre av fire “celler” identiske. Det er det vi venter ut fra regelmessig fonologisk utvikling for nøytrer som *eple* i alle norske dialekter. Rett nok kan det hende at slike paradigmer blir endret, men da er det alltid ubestemt flertall som blir endret, altså fra et paradigme som Sunnmøre til et paradigme som Toten (og mange andre dialekter, for eksempel Stavanger, Haugesund, Bodø og Vadsø). Hvorfor er Nord-Gudbrandsdalen den eneste dialekten der bestemt entall endres?

Om tanken virkelig er at *ð* blir bevart for å unngå homonymi innafor paradigmet, blir spørsmålet om hvorfor dette skjer bare i Gudbrandsdalen, enda mer presserende. Reflekser av gammalnorsk *ð* finner vi som nevnt også på Søre Sunnmøre og i Nordfjord, men disse dialektene har ikke noe

⁷ Om nå *ð* blir reflektert i bestemt av nøytrer for å markere bøyingskategori, kunne en nå spørre hvorfor det ikke skjer noe tilsvarende i svake verb – noe det vitterlig ikke gjør i denne dialekten.

som likner på /æpɾedə/. Denne innvendinga er likevel et større problem for Fliflet enn for Ekre og Langleite. Etter deres hypotese må nemlig innovasjonen i det minste finne sted innafor det området der det er reflekser av *ð*. Etter Fliflets hypotese er det derimot ikke noen grunn til at ikke innovasjonen kunne finne sted i en hvilken som helst norsk dialekt.

Riktignok kan en si at dette er en versjon av det Weinreich et al. (1968) kaller "the actuation riddle", og det er en gåte som reint generelt neppe kan løses bare ved å se på språkstruktur. Likevel vil jeg nok mene at i den grad en alternativ hypotese kan gi et svar på dette spørsmålet i dette konkrete tilfellet, vil en slik hypotese være å foretrekke.

Konklusjonen hittil er at verken Fliflets hypotese (3.1) eller Ekre/Langleite-hypotesen (3.2) er helt tilfredsstillende. Det er rom for en tredje hypotese.

4 En tredje hypotese: Utsondring⁸

4.1 Den tredje hypotesen

Den tredje hypotesen er da som følger. Nord-Gudbrandsdalen har bevart reflekser av gammalnorsk *ð* som *d*. Det har dialekten til felles med Nordfjord og Søre Sunnmøre, mens den vanlige utviklinga i norsk jo er *ð* > *Ø*. For eksempel er en refleks av *ð* bevart intervokalsk i ord som /spodə/, som går tilbake på gammalnorsk *spada*. Lenger sør finner vi ingen slike reflekser; Toten har /spa:a/. Konsonanten er likevel ikke bevart i utlyd, og slik sett skiller Nord-Gudbrandsdalen seg fra Nordfjord og Søre Sunnmøre (og går sammen med Toten). Jmfør *sauðr* > Nordfjord, Søre Sunnmøre *saud* vs. Gudbrandsdalen, Toten *sau*.

Regelmessig fonologisk utvikling vil altså gi en del bestemte former som inneholder *d* i Nord-Gudbrandsdalen:

Steg 1 Regelmessig fonologisk utvikling av nøytrere i bestemt entall:

Gammalnorsk hōfuðit > hōfuðið	>	Nord-G.	hūgudə
Gammalnorsk heraðit > heraðið	>	Nord-G.	hæ:radə
Gammalnorsk landit > landið	>	Nord-G.	landə

(De gammalnorske formene *hōfuðið*, *heraðið*, *landið* er av samme slag som Langleite antok, jf. 3.2 over.) I /hūgudə/, /hæ:radə/ og /landə/ er bestemt-suffikset etymologisk sett bare den utlydende /ə/, akkurat som i /hū:sə/ i tabell 2. Formene som helhet åpner likevel for en reanalyse som fører inn

⁸ Hypotesen ble først foreslått av Trygve Skomedal ved et instituttseminar i Oslo (jf. note 1).

suffikset /də/, idet stavelsesgrensa blir flyttet "mot venstre". Reanalysen blir formodentlig delvis utløst av den fonologiske prosessen som gjerne kalles "onset maximisation", ansats-maksimering. Dette er altså det andre steget i endringsprosessen:

Steg 2 Ansatsmaksimering kombinert med reanalyse

hūgud\$ə	>	hūgud\$də
hæ:rad\$ə	>	hæ:rad\$də
land\$ə	>	land\$də

Ansatsmaksimering er en utbredt og "naturlig" fonologisk prosess, så det kreves ikke ytterligere begrunnelse for at den kunne finne sted. Men hvorfor fant den morfologiske reanalysen sted? For det første er det i norsk som i mange andre språk en tendens til en viss korrelasjon mellom fonologiske og morfologiske grenser. Mer spesifikt er bestemthetssuffikset i norsk gjerne i en egen stavelse i substantivbøyinga. (Se videre avsnitt 4.2). For det andre kan reanalysen ha fått støtte fra mer veletablerte morfologiske faktorer. I ubestemt entall ville de tre eksempelorda blitt til respektive /hūgə/, /hæ:ra/ og /lan/.⁹ Årsaken er at Nord-Gudbrandsdalen som nevnt ikke bevarer reflekser av utlydende /ð/ og /d/. Regelmessig lydendring åpner altså for allomorfi i stammen mellom ubestemt entall og bestemt entall. Her kan det prinsippet som iblant blir kalt "Humboldts universale", iblant "one form – one meaning" (og i dagens Optimalitetsteori går under navn av "Faithfulness Constraints"), være relevant. Etter endringa blir allomorfen utjamnet:

Indef. sg.	Def. sg.		Indef. sg.	Def. sg.
hūgə	hūgud\$ə	>	hūgə	hūgud\$də
lan	land\$ə		lan	land\$də
hæ:ra	hæ:rad\$ə		hæ:ra	hæ:rad\$də

Allomorfi i stammen mellom ubestemt og bestemt entall er ikke vanlig for nøytrere i Nord-Gdbrandsdalen. Ved andre nøytrere er suffikset /ə/ det vanlige (jf. /hū:s/ - /hū:sə/). Steg 2 innebærer altså reanalyse (iblant omtalt som "re-bracketing" eller "boundary shift").

Så langt har vi gjort greie for /hūgudə/. Det gjenstår likevel å gjøre greie for /æpɾedə/. Dette substantivet har jo ingen gammalnorsk utlydende *ð*, og

⁹ I nord-gudbrandsdalsk blir gammalnorsk /nd/ assimilert i innlyd, men ikke i utlyd. Dette er ulikt en del andre østlandske dialekter, der /nd/ blir assimilert også i utlyd, og det ser ut til å være gjennomgående i nordgudbrandsdalsk, der det altså også heter for eksempel /hon/ - /honde/ for bokmålets hand-handa.

dermed tilsier ingen lydlig utvikling at det skal få /dø/ i bestemt entall. For å få /æpʀedø/ til å passe er det nødvendig å trekke inn analogi. Suffikset /dø/ må formodentlig ha spredd seg analogisk fra nøytrer som /hugu/ til andre nøytrer som har utlydende vokal i ubestemt entall, som er den mest sentrale bøyingsforma i paradigmet. Altså

Steg 3 analogisk endring etter mønster av hugu		
æpʀe:X	=	hugu:hugudø
	X	= æpʀedø

Denne hypotesen hjelper oss til å forstå hvorfor innovasjonen hendte akkurat i Gudbrandsdalen. Innovasjonen kunne ikke oppstå i en hvilken som helst dialekt (ulikt de prediksjonene Fliflets hypotese gjør); den måtte oppstå i en dialekt som hadde bevart reflekser av gammalnorsk *ð*.

Til slutt kan en spørre hvorfor endringa ikke hendte i Sunnmøre og Nordfjord, ettersom disse dialektene også har bevart reflekser av gammalnorsk *ð*. Svaret kan være at de beholdt slike reflekser ikke bare mellom vokaler i kortstavede ord, slik Nord-Gudbrandsdalen gjorde, men også i utlyd, jamfør Nordfjord /saud/ mot Nord-Gudbrandsdalen /sau/, for eksempel. Dermed fantes det ingen allomorfisk veksling mellom ubestemt og bestemt entall som kunne "hjelp reanalysen i gang". Vi skal vende tilbake til den teoretiske betydningen av dette i avsnitt 5, men allerede her skal det understrekes at vi nå får et rimelig svar – uten ad hoc – mekanismer – på hvorfor /dø/-suffikset skulle oppstå akkurat i Nord-Gudbrandsdalen og ingen andre steder. Som påpekt i avsnitt 3 står tidligere hypoteser uten svar her.

4.2 "Utsondring"

Ved første blick kan reanalysen i avsnitt 4.1 se merkelig ut. Den er likevel ikke uten paralleller i litteraturen; den er faktisk et eksempel på det Haspelmath (1995) kaller 'secretion', som han definerer som "cases where a non-affixal part of the root is reanalyzed as part of an affix". Haspelmath presenterer eksempler fra mange ulike språk (gammalgresk, fransk, italiensk, rumensk, finsk, hebraisk og gammelindisk). Dermed er ikke reanalysen så snodig, faktisk mener Haspelmath (1995: 10) også å finne paralleller hos Wessén (1970). Fenomenet er altså kjent også i skandinavisk språkhistorie.¹⁰

Ifølge Haspelmath er det to ulike faktorer som motiverer reanalyse av affikser (deriblant "utsondring"). For det første er det en tendens til at morfologiske grenser svarer til stavelsgrenser, og for det andre er det en

¹⁰ Noen liknende norske eksempler finner en hos Enger (1997), sjøl om analysen der er utilstrekkelig.

tendens til stavelsoptimering. Haspelmath (s. 17f.) kritiserer rett nok Plank (1981), som betonte relasjonen mellom morfologisk grense og stavelsgrense, men Haspelmath ender opp med å godta begge faktorer som relevante, sjøl om han sjøl altså betoner den andre: "It is possible but has not been demonstrated that a preference for affix syllabicity is at work in affix reanalysis. By contrast, it is clear that the creation of optimal syllable structure is one of the goals of reanalysis." I vårt tilfelle kan begge faktorene være relevante.

Sjøl om Haspelmath ikke gjør noe poeng av det, trenger ideen om 'secretion' ikke bare være relevant for språkendring; det kan iallfall se ut til å være visse paralleller i språkkinnlæring. Harnisch (2005) drøfter det han kaller "Semantisierung vorhandener, re-segmentierter formaler Substanz" og presenterer eksempler som at tysk voksenspråk *Tropfen* 'dråpe (entall)' blir re-segmentert i barnespråket som *Tropf-en*; *en* blir oppfattet som et flertallsaffiks (jf. *Frauen*), og den nye entallsforma *Tropf* blir brukt av barn. Eksempelet er analogt til "utsondring", som er definert som tilfeller der "a non-affixal part of the root is reanalyzed as part of an affix".¹¹

Haspelmath (1995: 16) hevder at affiksreanalyse – og utsondring er altså en underkategori – "is clearly favored by a situation where the morphotactic transparency of the affix involved has been seriously diminished [...] morphotactic opacity is neither a necessary nor a sufficient condition for reanalysis, but it is undoubtedly a favoring factor". I vårt tilfelle framstår dette som relevant. Affikssets morfotaktiske transparens var blitt svekket.

I avsnitt 3.2 antydte jeg at den filologiske evidensen Ekre legger fram, heller må tale for den tredje hypotesen. Grunnen er at etter Ekres hypotese speiler skrivemåter uten utlydende konsonant talespråk med utlydende konsonant. Den tredje hypotesen tilsier derimot at skrivemåter uten utlydende konsonant speiler talespråk uten utlydende konsonant, og det er ei mer beintfram (for ikke å si mindre ad hoc – preget) tolking av data.¹²

Hypotesen i 4.1 er altså ikke så uvanlig som den kan virke som. "Utsondring" er ikke spesielt vanlig, men det er noe vi må kunne regne med.

¹¹ En anonym konsulent påpeker at det svenske ordet *kök* kan ha oppstått på samme vis. Et nedertysk ord på *-en* (jf. nederlandsk *keuken* og norsk *kjøkken*) kan ha blitt reanalysert som et hankjønnsord. Vel er dette ordet nøytrum i moderne skandinavisk, men det kan ha vært annerledes før; færøysk *køkur* er et maskulinum.

¹² Et filologisk spørsmål må være om det kan ha vært vakling mellom skrivemåter med og uten konsonant, og om variasjonen i så fall kan ha vært kontekstavhengig. Dette har jeg ikke undersøkt, men sjøl om en skulle finne slik vakling, er det usikkert om det ville ha reflektert variasjon i talen.

5 Diskusjon

Om hypotesen i 4 stemmer, er /æpɾedə/, som kunne se ut som grammatikalisering (Fliflet) eller grammatisk betinget lydendring (Ekre/Langleite), snarere et tilfelle av reanalyse fulgt av analogi. I Haspelmaths (1995) termer er det 'secretion', her oversatt med "utsondring".

Kiparsky (2005) har betont at "a change does not wear its identity on the sleeve", altså at vi ikke alltid med en gang kan se hva for slags endring vi har med å gjøre. Nord-Gudbrandsdalens /æpɾedə/ er en god illustrasjon.

Det ser ut til å herske ei viss uenighet i litteraturen om synet på grammatikalisering og reanalyse. (Haspelmath 1998 taler for eksempel for et annet syn enn Hopper & Traugott 2003.) Dersom resonnementet i avsnitt 4 er rett, er det som skjer i Nord-Gudbrandsdalen, likevel bare et tilfelle av reanalyse fulgt av analogi, og slik sett forenlig med nær sagt alle mulige teoretikers syn. Eksempelet er da av en velkjent type, og ingen spesielle mekanismer trengs.

Likevel er det et par mer interessante implikasjoner for morfologisk teori her. Om ideen i 4.1 er rett, kan ikke analogien (i steg 3) ha hatt særlig mange substantiver å bygge på i utgangspunktet. Det er få nøytrer som *hode*, der altså dagens /d/ i Nord-Gudbrandsdalen er den lydrette fonologiske refleksen av gammalnorsk utlydende *ð*, mens det er mange nøytrer som *eple*, der vi i utgangspunktet ikke ville vente noen /d/. Det ser altså ut til at en analogi kan gå fra minoritetsgruppa og til majoritetsgruppa (omvendt av vanligere eksempler som vi alle kjenner fra lærebøkene). Dette kan se ut til å ha konsekvenser for Naturlig morfologi. Wurzel (1984) kan nemlig forstås dit hen at produktivitet er en heller direkte konsekvens av typefrekvens (jamfør også Bybee 1985: 132-134). Dette holder neppe helt (jf. Enger 2004: 76, Bauer 1997: 550, Maiden 1996: 191): Typefrekvens kan ikke være strengt nødvendig for at morfologiske mønstre skal generaliseres – sjøl om det sikkert er en fordel. Denne konklusjonen er rett nok litt skuffende (i allfall etter mitt syn), men den er altså på linje med andre, og Hock (2003: 457, fotnote 2) oppsummerer "Stand der Forschung" nokså lakonisk: "The question of what makes a given pattern productive is a difficult one."¹³

¹³ Jamfør Poitoux (2004: 72-3) fotnotebemerkning om at "Analogiebildungen sind für die Junggrammatiker grundsätzlich durch kein Gesetz determiniert". – Rett nok kunne en tenke seg at tegnfrekvens hadde noe å si. Etter Bybee (1985) vil høy tegnfrekvens svekke produktiviteten. (Vi skal ikke drøfte om det alltid stemmer.) I så fall skulle likevel substantiver som /æpɾe/ ha mye høyere tegnfrekvens enn substantiver som /huɡu/, og jeg kjenner ikke til noe evidens for det; dessuten er typefrekvensen til /æpɾe/-gruppa høy, og innafør Bybees rammeverk burde det bevirke høyere produktivitet.

I vårt tilfelle kan vi lure på hvorfor analogien gjorde at /də/ spredde seg til substantiver som /æpɾe/, mens den ikke forårsaket at /də/ spredde seg til substantiver som /hus/. Dette er i grunnen samme spørsmålet som Bauer (1997: 554) stiller i en diskusjon av analogi blant engelske verb: "how does the native speaker [...] know what the relevant [...] class [...] is?" Det er ikke sikkert at dette spørsmålet har noe endelig svar. Begrepet 'bøyingsklasse' hviler nemlig på begrepet 'bøyingsmessig likhet', som kanskje ikke kan avgrensens definitivt (Enger 1998: 133-135 et passim).

Uansett er Bauers spørsmål verdt å tenke over også i vårt tilfelle. Det er lett å se et fonologisk trekk som er felles for nesten alle substantiver i den "minoritetsgruppa" som ligger til grunn for analogien, nemlig at de ender på en trykklett vokal i ubestemt entall. Dette kan være grunnen til at analogien blir utvidet til andre nøytrer som ender på en trykklett vokal i ubestemt entall – som /æpɾe/ – men ikke til nøytrer som ender på en konsonant i ubestemt entall – som /hu:s/. Wurzel (1984) betoner at talere kan gjøre bøyingsklasser mer håndterlige ved å kople klassetilhørighet til ekstra-morfologiske egenskaper, dvs. fonologiske eller semantiske egenskaper ved ordet; i dette tilfellet altså den fonologiske forma substantivet har i ubestemt entall.

Analogien blir likevel ikke utvidet til å omfatte maskuliner og femininer som ender på trykklett vokal i ubestemt entall. Det er altså ikke bare den fonologiske forma på grunnforma av substantivet som spiller en rolle, men også dets genus, som Wurzel for øvrig også vil regne til ekstra-morfologiske egenskaper.

Vi kan lure på hvorfor analogien ikke spredde seg fra /lan/ til /hu:s/. Det virker rimelig å anta at grunnen var at det knapt fins andre nøytrer som ender på konsonant, som lydrett skulle få /də/ i bestemt entall.

En kunne tenke seg at den analogien som driver fram spredningen av /də/, i noen grad blir drevet av ikonisitet. Etter Naturlig morfologi er nullmerking mindre ikonisk enn additiv merking (Mayerthaler 1981, jf. også Lie 1986 for et informativt oversyn). Det som er semantisk 'mer', bør fortrinnsvis også være 'mer' i form. Det er særlig Mayerthaler (1981) som er talsmann for ikonisitetens betydning, og faktoren kan ha spilt en rolle også i vårt tilfelle: Det er mer ikonisk med klar merking av bestemt, ettersom bestemt semantisk sett er "mer enn" ubestemt. Ei alternativ tolking kunne være at endringa ikke så mye skyldes ikonisitet som den skyldes "normalitet" eller "paradigmatvang". Wurzel (1984) har betont at endringer kan skyldes system-avhengig like mye som system-uavhengig naturlighet. Poenget er da ikke så mye universelle semiotiske betraktninger som det banale faktum at bestemt entall i norsk gjerne har et suffiks. Et tredje syn er forfektet av Maiden (1996: 192), som mener at vi kanskje ikke så mye bør

se en spenning (motsetning) mellom universelle ikonisitetsprinsipper og lokale avvik som ei vingling (vacillation) mellom de to. Ulempen med Maidens syn er at det kanskje ikke er så lett å gjendrive empirisk, men han presenterer nå eksempler der synet gir god mening.

Nøytrumsord i Nord-Gudbrandsdalen gir oss likevel ikke noe grunnlag for å velge mellom disse ulike standpunktene, rett og slett fordi universelle og lokale prinsipper peker i samme retning. Både lokale og universelle prinsipper tilsier at analogien bør omfatte /æpʁe/, mens ingen av dem tilsier at analogien bør omfatte /hæ:s/. Det er altså ingen konflikt her.

I avsnitt 4 antydet jeg at stamme-allomorfi på noe vis er "kostbart". Dette synet er helt i tråd med Mayerthaler (1981) og tradisjonen i Naturlig morfologi etter han, men det er blitt satt spørsmålsteget ved dette synet (for eksempel av Maiden 1992, Bybee & Newman 1995), og ikke helt uten grunn. I vårt tilfelle er det ikke sjølnnlysende hvorfor stammeallomorfin i eksempelet /hugʊ/ skulle være "mer kostbar" enn det å innføre et helt nytt suffiks. En kan se dette som et problem for Naturlig morfologi, men et alternativ er å se det som støtte til ei annen side av teorien. Innafor Naturlig morfologi og beslektede tilnæringer har det nemlig lenge vært hevdet at optimering er lokalt, at markerthetsreduksjon ett sted kan føre til økt markerthet et annet sted (Wurzel 1984, Vennemann 1993). En velkjent versjon av denne tanken er at redusert morfologisk markerthet kan føre til økt fonologisk markerthet. Det ville være urimelig å tru at talere skulle være i stand til å overskue de totale konsekvensene av ei endring gjennom hele systemet før de gjennomfører den. Dette synet finner en ikke bare blant naturlige morfologer:

"there are clear cases where analogy has led to complications in the grammar and thus to overall systems that are less than optimal. [...] the key to reconciling these cases with those in which optimization may seem to be called for lies in recognizing that analogy involves "local generalizations [...] the optimization, therefore, is very localized in nature"

Sitatet er fra Joseph (2004), som foreslår en talende metafor:

"speakers act as if they are in a fog – they can see clearly close at hand but have a harder time seeing off in the distance! They can make connections and regularize, but not on a global basis!"

Rett nok er det ikke helt klart nøyaktig hvordan vi definerer *lokal* optimering, men også om vi ikke har et fullstendig svar på dette spørsmålet, er ideen vesentlig.

Kiparsky (2005) hevder at analogi bør betraktes som optimering. Et noe annet syn blir uttrykt av Thomason (1976), som mener analogisk endring *iblant* kan føre til det motsatte av forenkling, altså til 'increased complexity'. Et liknende syn forfekter Joseph (2004) i sitatet over, og det er altså dette synet jeg har støttet her.¹⁴

Det kan se ut til at tilfellet /æpʁedə/ støtter ideen om lokal optimering. De fleste språkforskere ville vel intuitivt anta at det å innføre et helt nytt suffiks burde være "kostbart", det burde ikke være noe som skjer uten videre. Skilnaden mellom Gudbrandsdalen og Sunnmøre støtter denne ideen. I avsnitt 4.1 hevdet jeg at Sunnmøre ikke fikk noe kognat til /də/ fordi den dialekten manglet stammeallomorfin mellom ubestemt og bestemt entall som kunne satt i gang reanalysen. Forutsetningen er nettopp at en slik reanalyse og deretter innføring av suffiks ikke bare hender uten videre.

Argumentasjonen er ikke ment som en fullstendig avvisning av den kritikken av Naturlig morfologi som er gjengitt over. Likevel må det være tillatt å påpeke at mens Naturlig morfologi har fått noe mindre oppmerksomhet i seinere år, lever versjoner av 'one form – one meaning' og beslektede prinsipper videre som "faithfulness constraints" i Optimalitetsteori, og en spør seg om det ikke tross alt er noe i disse prinsippene.¹⁵ Vi trenger heller ikke anta at noe så komplekst som bøyning blir styrt av bare ett prinsipp.¹⁶

¹⁴ Kiparsky ser både analogi og grammatikalisering som prosesser som fører til optimering. Et alternativt syn (rett nok uforenlig med Naturlig morfologi) kunne være at ingen av dem gjør det. Maiden (2005) hevder analogi kan ha reint "morfomiske" grunner, dvs. at det kan være for morfologiens egen skyld, og det er heller ikke alltid lett å se at grammatikalisering tjener noe egentlig formål (se for eksempel Lehmann 1985 eller Dahl 2004b). Dette er store spørsmål, og vi skal ikke forfølge dem her.

¹⁵ Henning Andersen (2005: 163) betegner faktisk Naturlig morfologi som "currently the most systematic, coherent framework for the description and explanation of morphological change", og naturlighetsteori har nettopp fått et temahefte av *Folia Linguistica*, så teorien får fortsatt en viss oppmerksomhet.

¹⁶ For eksempel kan også 'reint morfologiske' eller 'morfomiske' forhold (Maiden 2005), No Blur-prinsippet (Carstairs-McCarthy 1994) og særskilte prinsipper for høyfrekvente ord (Nübling 2000) være relevante.

6 Sammenheng

Hovedpoenget mitt har vært å gi ei ny forklaring på oppkomsten av /dø/-suffikset i Nord-Gudbrandsdalen. Det har jeg forklart som en kombinasjon av fonologiske endringer, "utsondring", som er ei form for reanalyse, og analogi.

Noen mer generelle teser som er blitt forfektet:

1. homonymiunnngåelse har kanskje ikke så stor forklaringskraft som vi iblant har trudd; et tilfelle der grammatikalisering kunne se ut til å være drevet av homonymiunnngåelse, viser seg ikke å holde stikk
2. mer generelt får ideen om "funksjonelt behov" ikke noen støtte i denne artikkelen
3. det som ser ut som grammatikalisering, kan noen ganger vise seg å være reanalyse + analogi
4. analogi kan ha som utgangspunkt mindre grupper, så produktivitet er ikke en direkte konsekvens av typefrekvens,
5. men det kan være vrient å vite hvorfor analogien blir utvidet til akkurat de orda den blir utvidet til
6. analogi er en lokal mekanisme; den kan ha sin begrunnelse et sted i et system og forårsake komplikasjoner andre steder.

Litteratur

- Bakken, Kristin, 1998. 'Markatur til Liastua', i Ruth V. Fjeld & Boye Wangenstein (red.), *Normer og regler: Festskrift til Dag Gundersen*. Oslo: Nordisk forening for leksikografi, 198–213.
- Bauer, Laurie, 1997. 'A class of English irregular verbs', *English Studies* 78, 545–555.
- Bloomfield, Leonard, 1933. *Language*, New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Bybee, Joan L., 1985. *Morphology: A study of the relation between meaning and form*, Amsterdam: John Benjamins.
- Bybee, Joan L., & Jean E. Newman, 1995. 'Are stem changes as natural as affixes?', *Linguistics* 33, 633–654.
- Carstairs, Andrew, 1988. 'Phonologically conditioned suppletion', i Geert Booij & Jaap van Marle (red.), *Yearbook of Morphology 1988*. Dordrecht: Foris, 67–94.
- Carstairs-McCarthy, Andrew, 1994. 'Inflection classes, gender and the principle of contrast', *Language* 70, 737–788.
- Clark, Eve E., 1993. *The lexicon in acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dahl, Östen, 2004a. 'Definite articles in Scandinavian: Competing grammaticalization processes in standard and non-standard varieties', i Bernd Kortmann (red.), *Dialectology meets Typology*, Berlin: Mouton de Gruyter, 147–181.
- Dahl, Östen, 2004b. *The Growth and Maintenance of Linguistic Complexity*. Amsterdam: John Benjamins.

- Dressler, Wolfgang U., 2003. 'Naturalness and morphological change', i Brian D. Joseph & Richard D. Janda (red.), *The Handbook of Historical Linguistics*, Oxford: Blackwell, 461–472.
- Ekre, Lars, 1960. *Opplysninger til stadnamn frå Midt-Jotunheimen*, Oslo: Universitetsforlaget.
- Enger, Hans-Olav, 1997. 'On subtractive back-formation in Scandinavian nouns', *ZAS Papers in Linguistics, volume 8*. Berlin: Zentrum für Allgemeine Sprachwissenschaft, Sprachtypologie und Universalienforschung, 44–57.
- Enger, Hans-Olav, 1998. *The classification of strong verbs in Norwegian*, Oslo: Scandinavian University Press.
- Enger, Hans-Olav, 2004. 'On the relation between gender and declension', *Studies in Language* 28, 51–82.
- Fliflet, Albert L., 1947. 'Om neutrumsbøiningen i Nord-Gudbrandsdal', i Chr. S. Stang, Erik Krag & Arne Gallis (red.), *Festskrift til Professor Olaf Broch på hans 80-årsdag*. Oslo: Jacob Dybwad, 103–104.
- Faarlund, Jan Terje, 2000. *Totenmålet*. Lena: Østre Toten kommune.
- Harnisch, Rüdiger, 2005. 'Re-konstruktioneller Ikonismus in Spracherwerb', i Gertraud Fenk-Oczlon & Christian Winkler (red.), *Sprache und Natürlichkeit: Gedenkbund für Willi Mayerthaler*, Tübingen: Gunter Narr, 129–137.
- Haspelmath, Martin, 1995. 'The growth of affixes in morphological reanalysis', i Geert Booij & Jaap van Marle (red.), *Yearbook of Morphology 1994*, Dordrecht: Kluwer, 1–29.
- Haspelmath, Martin, 1998. 'Does grammaticalization need reanalysis?', *Studies in Language* 22, 315–351.
- Hock, Hans Henrich, 1991. *Principles of Historical Linguistics*, 2nd edn, Berlin: Mouton de Gruyter.
- Hock, Hans Henrich, 2003. 'Analogical change', i Brian D. Joseph & Richard D. Janda (red.), *The Handbook of Historical Linguistics*, Oxford: Blackwell, 441–460.
- Hoff, Odd Normann, 1978. 'Oversyn over Sunnmørsmålet', i Ingeborg Hoff (red.): *På leit etter ord*, Oslo: Universitetsforlaget, 165–182.
- Hopper, Paul & Elizabeth C. Traugott, 2003. *Grammaticalization*, 2nd edn. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jahr, Ernst Håkon, 1998. 'Sociolinguistics in historical language contact', i Ernst Håkon Jahr (red.), *Language Change: Advances in Historical Sociolinguistics*, Berlin: Mouton, 119–140.
- Joseph, Brian D., 2004. 'Optimality, Optimization, and Analogy – A Reconsideration: Back to Basics (and Beyond)'. Gjesteforelesning ved University of Pittsburgh 29.10.2004.
- Kiparsky, Paul, 2005. 'Grammaticalization as optimization'. Innlegg ved konferansen 'New Reflections on Grammaticalisation 3', Santiago del Compostela, juli 2005.
- Kuteva, Tania, 2001. *Auxiliation*, Oxford: Oxford University Press.
- Langleite, Erling, 1974. 'Gudbrandsdalsmål', i Ola Skogstad (red.): *Austlandsmål*, Oslo: Samlaget, 78–91.
- Lass, Roger, 1997. 'Arse longa, vita brevis: Last words on 'harmful homophony''. *Studia Anglica Posnaniensia* XXXII, 21–31.
- Lehmann, Christian, 1985. 'Grammaticalization: Synchronic variation and diachronic change', *Lingua e Stile* 20, 303–319.

- Lie, Svein, 1986. 'Morfologi – noen tendenser i nyere forskning', *Norsk Lingvistisk Tidsskrift* 4, 3–25.
- Maiden, Martin, 1992. 'Irregularity as a determinant of morphological change', *Journal of Linguistics* 28, 285–312.
- Maiden, Martin, 1996. 'The Romance gerund and 'system-dependent naturalness' in morphology', *Transactions of the Philological Society* 94, 167–201.
- Maiden, Martin, 2005. 'Morphological autonomy and diachrony', i Geert Booij & Jaap van Marle (red.), *Yearbook of Morphology 2004*, 137–175.
- Mayerthaler, Willi, 1981. *Morphologische Natürlichkeit*, Wiesbaden: Athenaion.
- Nesse, Agnete, 2002. *Språkkontakt mellom norsk og tysk i hansatidens Bergen*, Oslo: Det Norske Videnskaps-Akademi.
- Nesset, Tore & Hans-Olav Enger, 2002. 'Morphological Splits – Iconicity and Optimality', i Sabrina Bendjaballah, Wolfgang U. Dressler, Oskar E. Pfeiffer & Marina D. Voeikova (red.): *Morphology 2000: Selected Papers from the 9th Morphology Meeting*, Amsterdam: John Benjamins, 271–283.
- Nübling, Damaris, 2000. *Prinzipien der Irregularisierung*. Linguistische Arbeiten 415. Tübingen: Niemeyer.
- Plag, Ingo, 1999. *Morphological productivity: structural constraints in English derivation*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Plank, Frans, 1981. *Morphologische (Ir-)Regularitäten*. Tübingen: Gunter Narr.
- Poitou, Jacques, 2004. Prototypentheorie und Flexionsmorphologie. *Linguistik Online* 19/2, 71–.
- Thomason, Sarah Grey, 1976. 'Analogic change as grammar complication', i William M. Christie jr. (red.): *Current Progress in Historical Linguistics*. Amsterdam: North-Holland, 401–409.
- Vennemann, Theo, 1993. 'Language change as language improvement', i Charles Jones: *Historical Linguistics: Problems and Perspectives*. London: Longman, 319–345.
- Weinreich, Uriel, William Labov & Marvin I. Herzog, 1968. 'Empirical Foundations for a Theory of Language Change', i Winifred P. Lehmann & Yalkov Malkiel: *Directions for Historical Linguistics*, Austin: University of Texas Press, 97–196.
- Wessén, Elias, 1970. *Wortbildungslehre (Schwedische Sprachgeschichte II)*. Berlin: de Gruyter.
- Wurzel, Wolfgang Ullrich, 1984. *Flexionsmorphologie und Natürlichkeit*. Berlin: Akademie-Verlag.